

Time: 3 Hours

Total Marks: 100

Instructions:

- i. Figures to the right indicate full marks.
- ii. Working notes should form part of your answers.
- iii. Use of simple calculator is allowed.

Q1 A) Select the most appropriate option and rewrite the full sentence.(Any 10) (10)

1. Under Non-integrated accounting system Selling overheads is absorbed by
(A) Finished Goods Ledger control account (B) W.I.P Ledger control account
(C) Store Ledger control account (D) Cost of sales account
2. Under Non-integrated accounting system direct wages is allocated to....
(A) Finished Goods Ledger control account (B) W.I.P Ledger control account
(C) Store Ledger control account (D) Cost of sales account
3. If the work done is more than 25% and less than 50%
(A) No profit is credited to P&L A/C (B) $\frac{1}{4}$ of Notional profit is credited to P & L A/c
(C) $\frac{1}{3}$ rd of Notional profit is credited to P & L A/c (D) $\frac{2}{3}$ rd of Notional profit is credited to P & L A/c
4. In contract costing Cost of architect fees is
(A) Debited to contract A/c (B) Credited to contract A/c
(C) Ignored from contract A/c (D) Debited to P & L A/c
5. Work certified is ₹ 3,00,000 ,cash received is 80% of work certified ,then cash received is
(A) ₹ 3,40,000 (B) ₹ 2,40,000 (C) ₹ 2,00,000 (D) ₹ 2,50,000
6. Abnormal loss arises when
(A) Actual loss is less than expected loss. (B) Actual loss is more than expected loss.
(C) Actual loss is equal to expected loss. (D) Actual loss is less than normal loss.
7. Decrease in sales price
(A) does not affect the break-even point (B) lowers the break-even point
(C) increase the net profit (D) Increases the break-even point
8. Fixed cost per unit decreases when
(A) production volume increases (B) production volume decreases
(C) variable cost per unit decreases (D) prime cost per unit decreases
9. Margin of safety is referred to as
(A) excess of sales over break-even sales (B) excess of sales over fixed cost
(C) excess of sales over variable cost (D) excess of sales over budgeted sales
10. The stages in the life cycle of a product include
(A) Variance Analysis (B) Cost Driver (C) Sub contracting (D) Growth
11. A company has sales of ₹ 2 00,000; P/V Ratio is 20% and fixed cost is ₹ 15,000; the profit will be
(A) ₹ 25,000 (B) ₹ 20,000 (C) ₹ 35,000 (D) ₹ 40,000

Q2.B) XYZ Ltd . provides you the following information for the year ended 31st March 2020. **(20).**

Particulars	Processes		
	X	Y	Z
Raw materials (units)	3000	610	650
Cost of Raw material per unit ₹	3	3	4
Direct wages ₹	8500	6000	3750
Production Overheads ₹	4640	2300	2400
Normal Loss(% of total no. of units entering to the process)	4%	5%	3%
Wastage (% of total no . of units entering to the process)	6%	5%	4%
Scrap per unit of wastages ₹	3	4	5
Output transferred to subsequent process	70%	60%	...
Output sold at the end of the process	30%	40%	100%
Selling price per unit ₹	10	14	20

Prepare process of X, Y and Z account.

Q3.A) V.J Ltd. follows non-integrated system of accounting. Following is the Trial Balance as on 01-03-2024: **(20)**

Particulars	Dr. ₹	Cr. ₹
Stores Ledger Control A/c	3,40,000	-
Work-in-Progress Control A/c	4,56,000	-
Finished Goods Control A/c	2,40,000	-
Cost Ledger Control A/c	-	10,36,000
Total	10,36,000	10,36,000

Following were the transaction during the month of March 2024 :

Particular	₹
Material Purchase	10,00,000
Material issued to Production	9,44,000
Direct Wages paid	14,00,000
Manufacturing Overheads paid	8,92,000
Manufacturing Overheads recovered	8,88,800
Selling and Distribution Overheads incurred	3,08,000
Selling and Distribution Overheads applied to Cost of Sales	3,06,400
Work-in-progress at the end	4,94,000
Stock of Finished Goods at the end	2,94,000
Sales	32,00,000

Prepare the following accounts for the Month:

- Stores Ledger Control A/c
- Work-in-Progress Control A/c
- Finished Goods Ledger Control A/c
- Cost Ledger Control A/c
- Factory Overhead Control A/c
- Office Overhead Control A/c
- Selling and Distribution Overhead Control A/c
- Costing Profit and Loss A/c

OR

Q3.B) M/s. Air Craft Builders undertook a Contract for a Contract Price of Rs.40,00,000 and commenced the work on 1st July, 2023. The following particulars are available for 9 months ended 31-3-2024. (20)

Materials issued from Stores Rs.3,00,000
Materials bought directly Rs.12,50,000
Wages paid Rs.15,00,000
Direct Expenses Rs.10,000
Establishment Charges Rs.1,10,000
Plant Rs.4,50,000
Sub-contract charges Rs.80,000
Scrap sold Rs.20,000
Work certified Rs.30,00,000

The following further information was available:

- Outstanding wages and direct expenses were Rs.12,000 and Rs.5,000 respectively on 31/3/2024.
- Materials at site at the end of the year is valued at Rs.90,000
- Value of work uncertified Rs.1,50,000 on 31/3/2024
- Included in wages is the salary paid to a supervisor @ Rs.20,000 p.m. who had devoted half of the time on this contract.
- Working life of the plant is estimated to be 5 years at the end of which it is estimated to realize Rs.40,000 as scrap value. The plant was purchased exclusively for this contract only.
- Cash received is 100 % of work certified.

Prepare Contract A/c for the year ended 31/3/2024.

Q4.A) In a company: (10)

- Direct Material Rs 6 Per Unit.
- Direct Labour Rs 4 Per Unit.
- Variable Labour 50 % of Direct Labour.
- Selling Price Rs 24 Per Unit.
- Fixed Overheads Rs 75000.

Calculate the following:

1. Break Even Point in units.
2. What should be the Selling Price Per Unit, if the Break-Even Point is to be brought down to 5000 units?
3. How many units must be sold to earn a Profit of Rs 90000?

Q4.B) A carpenter requires 8sq. ft. plywood for manufacturing a pair of table and chair at a standard price of Rs.10.00 per sq. ft. During the year he produced 200 pairs and he required 1000 sq. ft. of plywood in all. The actual price per sq. ft. of plywood was Rs.8.00 per sq. ft. Find all the material variances along with its verification. (10)

OR

Q4.C) In a company, the ratio of Variable Cost to sales is 75%. (10)

The Break Even Point occurs at 80% of capacity sales.

Fixed Cost is Rs 200000.

Calculate the following:

- Sales at BEP.
- Total Sales Capacity.
- Profit at 60% sales capacity.
- Profit at 75% sales capacity

Q4.D (From the following information, calculate Labour Variances. (10)

Standard for 200 units	10 hours	Standard rate per unit	Rs.3
Actual production	32000 units	Actual hours worked	1700 hours
Actual rate per hour	Rs. 4		

Q5. Answer the following:

- a) What are the characteristics of Product Life Cycle? (10)
- b) Define Contract Costing and explain the features of Contract Costing? (10)

OR

Q5. Write short notes on any four of the following: (20)

- a) Characteristics of Target Costing.
  - b) Advantages of ABC Costing.
  - c) Cost Ledger Control Account.
  - d) Normal loss and Abnormal loss in Process Costing.
  - e) Break Even Point.
  - f) Labour Efficiency Variance.
-

वेळ: ३ तास

एकूण गुण: १००

सूचना: i. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

ii. कामकाजाच्या नोंदी तुमच्या उत्तरांचा भाग असाव्यात.

iii. साध्या गणकयंत्राचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

प्रश्न १ अ सर्वात योग्य पर्याय निवडा आणि पूर्ण वाक्य पुन्हा लिहा. (कोणताही १०)

(१०)

१. विभक्त लेखांकन प्रणाली अंतर्गत विक्री उपपरिव्यय _____ द्वारे शोषली जातात

(अ) तयार वस्तु खातेवही नियंत्रण खाते

(ब) कार्य प्रगतीपथ खातेवही नियंत्रण खाते

(क) साठा खातेवही नियंत्रण खाते

(ड) विक्री परिव्यय

२. विभक्त लेखांकन प्रणाली अंतर्गत थेट वेतन _____ ला वाटले जाते

(अ) तयार वस्तु खातेवही नियंत्रण खाते

(ब) कार्य प्रगतीपथ खातेवही नियंत्रण खाते

(क) साठा खातेवही नियंत्रण खाते

(ड) विक्री परिव्यय

३. केलेले काम २५% पेक्षा जास्त आणि ५०% पेक्षा कमी असल्यास _____

(अ) नफा आणि तोटा खाते मध्ये कोणताही नफा जमा केला जात नाही

(ब) काल्पनिक नफ्याचा ¼ नफा आणि तोटा खाते मध्ये जमा केला जातो

(क) काल्पनिक नफ्याचा १/३ भाग नफा आणि तोटा खाते मध्ये जमा केला जातो

(ड) काल्पनिक नफ्याचा २/३ भाग नफा आणि तोटा खातेमध्ये

४. कंत्राटाच्या परिव्ययात वास्तुविशारद शुल्क परिव्यय _____ आहे

(अ) कंत्राटाच्या खात्यात नावे केले

(ब) कंत्राटाच्या खात्यात जमा केले

(क) कंत्राटाच्या खात्यातून दुर्लक्ष केले

(ड) नफा आणि तोटा खाते मध्ये नावे केले

५. काम प्रमाणित केले ₹ ३,००,०००, काम प्रमाणिताच्या ८०% रोख मिळाले तर _____ रोख मिळाले

आहे. (अ) ₹ ३,४०,०००

(ब) ₹ २,४०,०००

(क) ₹ २,००,०००

(ड) ₹ २,५०,०००

६. असामान्य नुकसान तेव्हा होते जेव्हा _____ असते

(अ) प्रत्यक्ष नुकसान अपेक्षित नुकसानापेक्षा कमी असते. (ब) प्रत्यक्ष नुकसान अपेक्षित नुकसानापेक्षा जास्त असते.

(क) प्रत्यक्ष तोटा अपेक्षित तोट्याइतकाच असतो.

(ड) प्रत्यक्ष तोटा सामान्य तोट्यापेक्षा कमी असतो.

७. विक्री किमतीत घट _____

(अ) ना नफा ना तोटा बिंदूवर परिणाम करत नाही

(ब) ना नफा ना तोटा बिंदू कमी करते

(क) निव्वळ नफा वाढवते

(ड) ना नफा ना तोटा बिंदू वाढवते

८. प्रति नग स्थिर परिव्यय _____ झाल्यावर कमी होतो

(अ) उत्पादनाचे प्रमाण वाढते

(ब) उत्पादनाचे प्रमाण कमी होते

(क) प्रति नग परिवर्तनशील परिव्यय कमी होतो

(ड) प्रति नग मूळ परिव्यय कमी होतो

९. सुरक्षिततेच्या मार्जिनला _____ म्हणतात.

(अ) ना नफा ना तोटा बिंदू विक्रीपेक्षा जास्त विक्री

(ब) स्थिर परिव्ययापेक्षा जास्त विक्री

(क) परिवर्तनीय परिव्ययापेक्षा जास्त विक्री

(ड) अंदाजपत्रकीय विक्रीपेक्षा जास्त विक्री

१०. उत्पादनाच्या जीवनचक्रातील टप्प्यांमध्ये _____ समाविष्ट आहेत.

(अ) परिवर्तनीय विश्लेषण

(ब) परिव्यय वाहक

(क) उप कंत्राटदारी

(ड) वाढ

११. कंपनीची विक्री ₹ २,००,००० आहे; नफा प्रमाण गुणोत्तर २०% आहे आणि स्थिर परिव्यय ₹ १५,००० आहे; नफा _____ असेल

(अ) ₹ २५,०००

(ब) ₹ २०,०००

(क) ₹ ३५,०००

(ड) ₹ ४०,०००

१२. सीमांत योगदान _____ च्या बरोबरीचे आहे

(अ) स्थिर परिव्यय + परिवर्तनीय परिव्यय

(ब) विक्री - परिवर्तनीय परिव्यय

(क) विक्री - स्थिर मालमत्ता

(ड) विक्री - नफा

प्रश्न १ ब) खालील विधाने सत्य आहेत की असत्य ते सांगा. (कोणतेही १०)

(१०)

१. साठा खातेवहीमध्ये दिलेले मजुरी समाविष्ट आहे.

२. विभक्त लेखांकन प्रणाली अंतर्गत कार्य प्रगतीपथ खातेवही नियंत्रण खाते विक्री उपपरिव्यय द्वारे शोषले जाते.

३. भाड्याने घेतलेल्या सयंत्राला भाड्याच्या शुल्काद्वारे कंत्राट खात्यात नावे केले जाते.

४. उप-कंत्राट परिव्यय कंत्राट खात्यात नावे केला जात नाही.

५. प्रक्रिया परिव्यय ही एक पद्धत आहे जिथे उत्पादनाच्या प्रत्येक टप्प्यावर उत्पादनाची परिव्यय स्थिर केली जाते.

६. भंगार मूल्यावर असामान्य नफा मोजला जातो.

७. असामान्य तोट्यावरील शिल्लक खात्याला नफा आणि तोटा खात्यात हस्तांतरित केले जाते.

८. सीमांत परिव्यय हा स्थिर परिव्यय आहे.

९. मानक परिव्यय नियोजनात उपयुक्त आहे.

१०. परिव्यय फरक हा मानक परिव्यय आणि वास्तविक परिव्ययामधील फरक आहे.

११. क्रियाकलाप आधारित परिव्यय हे उपपरिव्यय वाटप करण्याचे एक तंत्र आहे.

१२. अबक अंतर्गत परिव्यय त्यांना चालना देणाऱ्या गोष्टीनुसार गटबद्ध केले जातात.

प्रश्न २.अ) दर्श इंडस्ट्रीज म. असे उत्पादन तयार करत आहे जे सलग तीन प्रक्रियांमधून जाते म्हणजेच प्रक्रिया डी, प्रक्रिया ए आणि प्रक्रिया आर. खालील आकडे त्यांच्या ३१ मार्च २०२४ रोजी संपलेल्या वर्षाच्या पुस्तकांमधून घेतले आहेत.

(२०)

तपशील	प्रक्रिया डी	प्रक्रिया ए	प्रक्रिया आर
सादर नगांची संख्या	२,५००	-	-
प्रति नग सादर केलेल्या नगचा दर ₹	२००	-	-
वर्षादरम्यान उत्पादन (नग)	२१२५	१८७५	१६२५
सामान्य तोटा (प्रत्येक प्रक्रियेत सुरू केलेल्या नगवरील %)	१०%	२०%	१५%
प्रति नग भंगार मूल्य ₹	५०	७५	१००

प्रक्रिया साठा			
सुरुवात (नग)	३७५	५००	३७५
बंद करणे (नग)	२५०	३७५	२५०
प्रति नग सुरुवात साठाचे मूल्य ₹	२७५	४२५	६००
प्रक्रिया साहित्य ₹	१९२५००	१९७८७५	९३५००
मजुरी ₹	८१२५०	१०००००	७१०००
उत्पादन उपपरिव्यय ₹	७१२५०	१०००००	७१०००

प्रत्येक प्रक्रियेच्या संबंधित परीव्ययावर बंद साठाचे मूल्यांकन केले पाहिजे. तुम्हाला तयार करणे आवश्यक आहे:

अ) प्रक्रिया खाती ब) प्रक्रिया साठा खाती

किंवा

प्रश्न २.ब) XYZ म. तुम्हाला ३१ मार्च २०२० रोजी संपलेल्या वर्षासाठी खालील माहिती प्रदान करते. (२०)

तपशील	प्रक्रिया		
	क्ष	य	झ
कच्चा माल (नग)	३०००	६१०	६५०
प्रति नग कच्च्या मालाचा परिव्यय ₹	३	३	४
प्रत्यक्ष वेतन ₹	८५००	६०००	३७५०
उत्पादन उपपरिव्यय ₹	४६४०	२३००	२४००
सामान्य तोटा (प्रक्रियेत सादर करणाऱ्या एकूण नगाच्या %)	४%	५%	३%
अपव्यय (प्रक्रियेत प्रवेश करणाऱ्या एकूण नगाच्या %)	६%	५%	४%
प्रति नग अपव्यय भंगार ₹	३	४	५
उत्पादन त्यानंतरच्या प्रक्रियेत हस्तांतरित	७०%	६०%	...
प्रक्रियेच्या शेवटी विक्री केलेले उत्पादन	३०%	४०%	१००%
प्रति नग विक्री किंमत ₹	१०	१४	२०

क्ष, य आणि झ खात्याची प्रक्रिया तयार करा.

प्रश्न ३.अ) व्ही.जे. म. लेखांकनची विभक्त प्रणाली वापरतात करते.

०१-०३-२०२४ रोजीची शिल्लक खालीलप्रमाणे आहे:

(२०)

तपशील	नावे ₹	जमा ₹
साठा खातेवही नियंत्रण खाते	३,४०,०००	-
काम सुरू असलेले नियंत्रण खाते	४,५६,०००	-
पूर्ण झालेले वस्तूचे नियंत्रण खाते	२,४०,०००	-
परिव्यय खातेवही नियंत्रण खाते	-	१०,३६,०००
एकूण	१०,३६,०००	१०,३६,०००

मार्च २०२४ महिन्यातील व्यवहार खालीलप्रमाणे होते:

तपशील	₹
साहित्य खरेदी	१०,००,०००
उत्पादनासाठी दिलेले साहित्य	९,४४,०००
थेट वेतन दिले	१४,००,०००
उत्पादन उपपरिव्यय दिले	८,९२,०००
उत्पादन उपपरिव्यय वसूल केले	८,८८,८००
विक्री आणि वितरण उपपरिव्यय झाले	३,०८,०००
विक्रीच्या परिव्ययावर लागू केलेले विक्री आणि वितरण उपपरिव्यय	३,०६,४००
शेवटी काम प्रगतीपथावर	४,९४,०००
शेवटी तयार झालेल्या वस्तूचा साठा	२,९४,०००
विक्री	३२,००,०००

महिन्यासाठी खालील खाती तयार करा:

- साठा खातेवही नियंत्रण खाते
- काम प्रगतीपथावर नियंत्रण खाते
- तयार वस्तू खातेवही नियंत्रण खाते
- परिव्यय खातेवही नियंत्रण खाते
- कारखाना उपपरिव्यय नियंत्रण खाते
- कार्यालय उपपरिव्यय नियंत्रण खाते
- विक्री आणि वितरण उपपरिव्यय नियंत्रण खाते
- परिव्यय नफा आणि तोटा खाते

किंवा

प्रश्न ३.ब) मेसर्स एअर क्राफ्ट बिल्डर्सने ४०,००,००० रुपयांच्या कंत्राट किमतीचा कंत्राट केला आणि १ जुलै २०२३ रोजी काम सुरू केले. ३१-३-२०२४ रोजी संपलेल्या ९ महिन्यांसाठी खालील तपशील उपलब्ध आहेत.

(२०)

दुकानांमधून दिलेले साहित्य	रु.३,००,०००
थेट खरेदी केलेले साहित्य	रु.१२,५०,०००
दिलेले मजुरी	रु.१५,००,०००
प्रत्यक्ष परिव्यय	रु.१०,०००
स्थापना शुल्क	रु.१,१०,०००
सयंत्र	रु.४,५०,०००
उप-कंत्राट शुल्क	रु.८०,०००
भंगार विक्री	रु.२०,०००
काम प्रमाणित	रु.३०,००,०००

पुढील माहिती उपलब्ध होती:

- अ) ३१/३/२०२४ रोजी थकीत वेतन आणि थेट परिव्यय अनुक्रमे रु.१२,००० आणि रु.५,००० होते.
- ब) वर्षाच्या अखेरीस स्थळावरील साहित्याचे मूल्य रु.९०,००० आहे.
- ब) ३१/३/२०२४ रोजी अप्रमाणित कामाचे मूल्य रु.१,५०,०००
- क) या कंत्राटावर अर्धा वेळ देणाऱ्या पर्यवेक्षकाला सायंकाळी रु.२०,००० इतका पगार मजुरीत समाविष्ट आहे.
- ड) सयंत्राचे कामकाजाचे आयुष्य अंदाजे ५ वर्षे आहे ज्याच्या शेवटी त्याला ४०,००० रुपये भंगार मूल्य म्हणून मिळण्याचा अंदाज आहे. सयंत्र केवळ या कंत्राटासाठी खरेदी करण्यात आला होता.
- इ) मिळालेली रोख काम प्रमाणीताच्या १०० % आहे.
- ३१/३/२०२४ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी कंत्राट खाते तयार करा.

प्रश्न ४.अ) कंपनीमध्ये:

(१०)

थेट साहित्य प्रति नग ६ रुपये.

प्रत्यक्ष कामगार प्रति नग ४ रुपये.

परिवर्तनीय कामगार प्रत्यक्ष कामगाराच्या ५०%.

विक्री परिव्यय प्रति नग २४ रुपये.

स्थिर उपपरिव्यय ७५,००० रुपये.

खालील गोष्टींची गणना करा:

१. नगमध्ये ना नफा ना तोटा बिंदू.
२. ना नफा ना तोटा बिंदू ५००० नगपर्यंत कमी करायचा असेल तर प्रति नग विक्री परिव्यय किती असावी?
३. ९०००० रुपये नफा मिळविण्यासाठी किती नग विकल्या पाहिजेत?

प्रश्न ४.ब) एका सुताराला ८ चौरस फूट जागा लागते. टेबल आणि खुर्चीची जोडी बनवण्यासाठी प्लायवुडची मानक परिव्यय प्रति चौरस फूट रु. १०.००. वर्षभरात त्याने २०० जोड्या तयार केल्या आणि त्याला एकूण १००० चौरस फूट प्लायवुडची आवश्यकता होती. प्लायवुडची प्रत्यक्ष परिव्यय प्रति चौरस फूट रु. ८.०० होती. त्याच्या पडताळणीसह सर्व साहित्यातील फरक शोधा.

(१०)

किंवा

प्रश्न ४.क) कंपनीमध्ये, परिवर्तनीय परिव्यय आणि विक्रीचे गुणोत्तर ७५% आहे.

(१०)

क्षमतेच्या विक्रीच्या ८०% वर ना नफा ना तोटा बिंदू येतो.

स्थिर परिव्यय २००००० रुपये आहे.

खालील गणना करा:

ना नफा ना तोटा बिंदू वर विक्री.

एकूण विक्री क्षमता.

६०% विक्री क्षमतेवर नफा.

७५% विक्री क्षमतेवर नफा

प्रश्न ४.ड) खालील माहितीवरून, श्रम फरकांची गणना करा.

२०० नग १० तासांसाठी मानक दर प्रति नग रु. ३

वास्तविक उत्पादन ३२००० नग प्रत्यक्ष काम केलेले तास १७०० तास

वास्तविक दर प्रति तास रु. ४

(१०)

प्रश्न ५) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या:

अ) उत्पादन जीवनचक्राची वैशिष्ट्ये काय आहेत?

(१०)

ब) कंत्राट परिव्ययाची व्याख्या करा आणि कंत्राट परिव्ययाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा?

(१०)

किंवा

प्रश्न ५) खालीलपैकी कोणत्याही चार वर थोडक्यात उत्तर लिहा:

(२०)

अ) लक्ष्य परिव्ययाची वैशिष्ट्ये.

ब) अबक परिव्ययाचे फायदे.

क) परिव्यय खाते नियंत्रण खाते.

ड) प्रक्रिया परिव्ययात सामान्य तोटा आणि असामान्य तोटा.

ई) ना नफा ना तोटा बिंदू.

फ) कामगार कार्यक्षमतेतील फरक.